

„Istarska Rijec“

Zlati svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donosa stranim prilozima „Mladi Istarski“. Prepleta za tuzemstvo iznasa 25 kupa na godinu, a za tuzemstvo 20 kupa. Izdavaštvo i uprava lista: Trst Trieste) - Via S. Francesco 11. Assisi 20/1. Telefon: 11-27.

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

Oglasi stoje 6 lira

za svaki centimeter visine. Širina jednog stupca. Za viškratno uvređenje daje se znižanje. Pispit prema pr. sudbini. Prava se u slučaju iz Trsta. Duvosi se šalju predviđenu a brzom upravi. Neirakcija se bira na primaju, a nakupni se ne vraćaju ni u kojemu slučaju.

Puče moj, što učinih tebi

Na Vazmenju Nedjelju mnogi će ljudi biti veseli, jer će se u taj dan sjećati i svoja skromna, sjećati će se svoje zadovoljene sreće i slobode.

Za nas istarske Jugoslavene proći će i taj dan kao i svi drugi tužno i zalosno. Mi ćemo u taj sjećati dan biti još uvijek u općini mučak, otkriti naših ljepih nada, ali će za nas još uvijek zadržati.

U osmina našim jevat će još uvijek plać. Jednini: nama će još uvijek i sosa dublje zadržati u sreće ona njegova gorka žalba.

Kako sjedi sam grad, koji bješe pun narod! Jednako plaćeno, i sava su na obrazima, nema nikoga od snih, koji ga ljubljahu, da ga poljubi... neprijatelj: naseć rukom na sve druge stvari nepogovo.

To i sve ono, što iz toga slijedi zovni još uvijek u dušama našim. Na naš stolovima našim još je uvijek stovani Dobrihli. Oče, hudi volja tvoj! mi još i sada listamo po kriznom putu, zadržavamo se kod riječi, što ih je naš Veliki biskup napisao:

Isus oslabljen s prevolihog prelivanja križi, pada prvi put pod križem. Okrutni mu zlatovri biju sakoma obraz, i svađu go oganana; a probolihog daganac ni riječi ne govori, nego mukom muči i dragovoljno trpi.

Sve to pamtilo i mislimo na ubogi narod istarski, koji danas već pada pod križem svoje nezrećivo teške muke, gažen i grđen od onih, koji hoće da ga silom istrijebe. Raspeti Hrist gledajući sa svoja križa, kako ga najviše ruže oni, za kojih je najviše braća urođi, tuži:

Puče moj, što učinih tebi, čim razalih tebe, odgovori meni!

Danas nesretni, mučaveni narod pruža danas prema svijetu svoje osusene ruke i vapaj očajno:

— Svijetle! Svijetle! što učinih tebi? Čim razalih tebe? . . .

I doista: što je ovaj siromasi narod pružio, da ga ovako progone? Stojčica je stalica žitna na ovoj zemlji skromno i blago. On je tu zemlju obradiovao znojom lica svoja, pod njegovim zaljubljenim rukama postojale su sve njive i sume udoklo digli su se sela, ceste i putovi. Što se god žiti, sve je djelo njegovih ruku. Zasto ga sada progone? Zasto ga tjeraju iz erke, što ja je on podigao? Zasto ga gone iz kuće, što ju je sam sagradio? Zasto mu otmilju djecu najveći i najljepši njegov amanet? Zasto?

Zasto mu pljuvaju u obraz, njemu, najmirnijemu i najpoštenijem? Zasto mu ovičaju oko glave vijenac od trnje? Zasto ga bičaju, muče, razapinju, njegova svijetla?

Svijetle! Svijetle! što je tebi učinio ovaj jadni i ubogi istarski čovjek? . . .

Puče naš! Ne gubi vjere! Ne gubi nade! Na Veliki Petak, na dan Muke Hristove, u noći duboko, kad se sve živo smiri, pod križem, na koji su te pribili, spustit će se Sjena, koja te više nikada ostavi ni će . . .

Stat će Majka boleljiva, Blizu križa i surljiva Videć tebe propeta . . . Nisi sam — i ne ćeš biti sam. Nikada! Ni u ovom mraku ne ćeš biti dostojeka. Iskrsnut ćeš i ti — hoćeš!

Naš Veliki Tjedan

Naš je istarski narod odavno počeo da trpi svoju muku. Pred 11 stolina godina morao je da bježi iz svoje prastare domovine: iz prostiranih raskošnih, iz pomodne i bogate i krasne Dalmacije. Tadašnji kruti bi, kruto tvrdo srce ga je proganjalo i tjeralo iz njegove rodne grude i u tom teškom trenutku odabrao je nove domovinu: rastrikao se po cijeloj današnjoj Istri. I tu, gdje su nas naši predjedovi doveli preko sedam i sedam riječja, tu stojimo i mi unosi naših slavnih djedova.

Trpeli su naši stariji, trpimo i mi. Mučili su naši djeđovi i predjedovi, a istu muku podnasamo i mi istarski Slaveni danas. Lako ostvrdimo, da mi Istrani od uvijek koracamo po trnovom putu. Samo tu i tamo pokazala nam se i koja ružica, koja nas je bodrila i davala nam u bolju budućnost. Slavih smo i davala mična narodna prohudjenja. Uskrsnuća: Džurja Džurja, Spončica, Mandica i dr. Lađine.

Do pred 4 godine nas je neprestano davila zeno-zita mora. Došao je i za nju dan osvete i pravde bita. Nestalo je Slav, sa je narodi oboljeli u prah. Došli su k nama prvi vijeneci slobode, i mira, pravde, i pomodne i bogate i krasne Istrani, veseliti, bi, bit će zadovoljni sretni! I u ovom slobodu, što nam Antonia mi htelja da daje, Uzivat će jednaka prava, podnake dužnosti. . . . Ali sve to su ostala paka obćavanja, koje bićti, Mi i nadalje ostajemo pod krifim jamom nepravde, nezadobude, nekulture. Naš je križan put, veći, tri što će nasim težu, u izgleda da nam Veliki Tjedan još ne će minuti. . . .

Tozak je naš križni put. Ali uza sve ne smiemo klusati duhom. Ponišimo si, da naš križni put i naše muke nisu ni izdaleka prispodobivo, sa mukama i smreću našeg Spasitelja. Ovdinam pod našim križem i tijećem se k Onom, koji nam je ostavio, i u svu, koji ste našu i ostavio, dodajte k meni, i ja ću vas utješiti. Pratinio našega Isusa od Pilatova dvora do Kalvarije, Promislimo si samo predću poznost našega ljubljenoja, pravdnost, i teškim križem opterećenoga Spasitelja, kojim poznostu je On ovaj svijet morao da biva svakog opravdanja Pilatov sud slušao i primio.

I mi Slaveni pod Italijom slušali smo i primi naša narodna smrtinu osudu. Hoće da nas silarode i potaljanice. To nije ni pošteno ni pravedno. Zato smo s ogorčenjem moramo da osudu. I zbog te nepravde osude i dvojakih mištra stera se vis goli i plamenom izvanji zidovi naših porušenih bramova. Zbog te krute nepravdnosti, što nam se danomice događajuju, čime naše žrtve, koje su nevine, i koje su kerive, jer su žrtve i latinita i u maćimim latinima. Nepravda, ropstvo i kraljević, obteralo je naše ljude te nepravde osude, te se možemo sada drugome izdati u svojem milozučnom materinskom jeziku.

lijepa brašna, imade da, ali trgovci već ne davaju seljacima na vjeru (na dog). Ne davaju. Ta šta će im seljačka zemlja, koja ne rentira i ne plodi!

Milini počivaju, a ljudi počinju da još većina oskudijavaju i da jedu još rdjedju kasica (skrobici). I kruh se već ne jede, na rijetko, kada se smiluje trgovci, ili kad su predali kukuruz mljekom, tlijem, ili kad su predali mozda i ono zadnje govodo, a onda šta? Kako sutra? Tko jede srećom polenta? Jede ju bez svakog začira (zabile). Mese nije još na naš seljak već odavna. Krmak mu poginuo. Kupio malog krmčica za sto, dvjesto lira, i poginuo mu. Kupio i drugoga — na dug u nadi: platit će dojučka bolja godina. Krumpara Istra već nema, ta glavna hrana naseg poljodjelca ne vidi lonca. Ono malo, stediš su da ga posade. I sude ga u poitu svoja lica gadujući. Cudim se, odakle našemu čovjeku divska snaga i otpornost! Ipak radi i radi od zore do noći, puno radi, malo, vrlo malo jede, i to malo je samo kasica, bobice, možda komadić hljeba, možda kisela zelja, repe. Što valja da ju jede bez smaka. . . . Jede se kadgod i lažulji, što ga kupi, kako već smogao, u trgovca. . . .

I popije naš čovjek nešto vina, da ga omami, da mu usutka glad. I zapuši će možda, da go ne muči — apetit i da mu se ne javlja. Ipak pije ga malo u nadi, da ga prodade. Zaman nada — ne dolaze trgovci, akoprem ga nudaju po 150 L i nize.

Danas opet doću naš seljak da mora platiti L 20 vinskog poreza po svakom hljenu u konobi. On, koji ne može da kupi ni lažulja, ni turkinje da usuta glad, on da mu plati još na vino porez? Na vino, koje mu leži u konobi, i koje mu je jedina nada!

Udarac za udarcem padaju na jednog našeg seljaka. A on roćak, neprijatelj, krcšanski ko sv. Stjepan, kamenovani sv. podnosa sateći: Bit će bolje. . . . Da bit će. . . .

Zvona opet javljaju čim mlade majke Bjebovala samo kraldo doba. Bol njena je, zahlijevala mu dobre tečne hrane i okrijepe, a zahlijevala mu se gušila, se kiscolm repona-fazimom, kašom. . . . Nije mogla uživati ove hrane, a za meso kuća nije imala pare. I venula je i slabila dnevica, pa i ona ode u dug zapustivši gluko, otracnu i gladnu djecu. Ljudi veći i okučani: Bolje za njih. Ali gore za naš žive! I taj narod ne boji se smrti, ne bježi od nje. Ta ova će ga riješiti svakidnjih patnja duševnih i tjelesnih. . . .

Naš narod u Istri gladuje, trpi, umira, pada, zdvaja; naš seljak dnevno dublje se atajpa i u dugovima, a neposjednici bez radnje zdvajaju i ginu. Gdje su ljudi i društva za spasanje? Gdje su Samaritanci? Gdje si ti naša nova država? Zar ne vidiš plać ubogih — Istrana!

Tako vam je i tu svijetu. I Hristov voskresu, va istinu voskreset!

Glad u Istri. DOPISI

Više ne zalazim u naše seljačke kuće. Ne mogu, pa ne mogu i proti svojoj dobroj volji! Sreće me bolji gledajući trpljenje naših jadnih poljodjelaca! Trpljenje, glad, oskudica — to su tri riječi i pojma što, umistavaju tuje i dub naših seljaka. Nema skoro dana a da ne untre koje stvarenje, usobito koje dijete ili pogreb Zvona zvone i javljaju smrt ili pogreb našeg čovjeka. Slabo je — ljudi redom odlaze u grobove, koje im iskopava svakodnevno oskudijevanje, pomanjkanje ili da budemo kraći — glad.

Glada ima u svakoj našoj kući. . . . Zvona opet zvone: Pade mladić, što ga je zadušio kašalj, umru djevojka i tako redom dalje. Blijedila, venula, groznica, kašalj, i — ode tako gdje nema glada. . . . A narod veći: nije umro od gladi, nije; samo ona — nova bolest. . . . Narod žiti i šuti i ne će da se potuži a da nije posteno jeo već više mjeseca. Umiru ljudi od sušice. Naši dobri seljaci ne će reći, da ih sušica pokosila. Srane se sušice, srane se reći, da gladuju u kući. Ponišni su i junace se — bit će bolje!

Zvona zvone, i ko da mi urivavaju nož u srce!

Zvona javljaju smrt mnogima, koji bi bili još živjeti, da nisu morali oskudijevati, gladovati. Uz zvonjavu krmčica zvona, ljudi se nalaze ko mrazi i ovce po poljima, te kopaju, ora . . . a šta su zauzeli, zalozili? Uć se ne je više polenta, a ni kruh. Milini utuknuti. Nemaju šta da melju, Oh, imade u trgovca dosti turkinje, imade u njih i

lijeva brašna, imade da, ali trgovci već ne davaju seljacima na vjeru (na dog). Ne davaju. Ta šta će im seljačka zemlja, koja ne rentira i ne plodi!

Milini počivaju, a ljudi počinju da još većina oskudijavaju i da jedu još rdjedju kasica (skrobici). I kruh se već ne jede, na rijetko, kada se smiluje trgovci, ili kad su predali kukuruz mljekom, tlijem, ili kad su predali mozda i ono zadnje govodo, a onda šta? Kako sutra? Tko jede srećom polenta? Jede ju bez svakog začira (zabile). Mese nije još na naš seljak već odavna. Krmak mu poginuo. Kupio malog krmčica za sto, dvjesto lira, i poginuo mu. Kupio i drugoga — na dug u nadi: platit će dojučka bolja godina. Krumpara Istra već nema, ta glavna hrana naseg poljodjelca ne vidi lonca. Ono malo, stediš su da ga posade. I sude ga u poitu svoja lica gadujući. Cudim se, odakle našemu čovjeku divska snaga i otpornost! Ipak radi i radi od zore do noći, puno radi, malo, vrlo malo jede, i to malo je samo kasica, bobice, možda komadić hljeba, možda kisela zelja, repe. Što valja da ju jede bez smaka. . . . Jede se kadgod i lažulji, što ga kupi, kako već smogao, u trgovca. . . .

I popije naš čovjek nešto vina, da ga omami, da mu usutka glad. I zapuši će možda, da go ne muči — apetit i da mu se ne javlja. Ipak pije ga malo u nadi, da ga prodade. Zaman nada — ne dolaze trgovci, akoprem ga nudaju po 150 L i nize.

Danas opet doću naš seljak da mora platiti L 20 vinskog poreza po svakom hljenu u konobi. On, koji ne može da kupi ni lažulja, ni turkinje da usuta glad, on da mu plati još na vino porez? Na vino, koje mu leži u konobi, i koje mu je jedina nada!

Udarac za udarcem padaju na jednog našeg seljaka. A on roćak, neprijatelj, krcšanski ko sv. Stjepan, kamenovani sv. podnosa sateći: Bit će bolje. . . . Da bit će. . . .

Zvona opet javljaju čim mlade majke Bjebovala samo kraldo doba. Bol njena je, zahlijevala mu dobre tečne hrane i okrijepe, a zahlijevala mu se gušila, se kiscolm repona-fazimom, kašom. . . . Nije mogla uživati ove hrane, a za meso kuća nije imala pare. I venula je i slabila dnevica, pa i ona ode u dug zapustivši gluko, otracnu i gladnu djecu. Ljudi veći i okučani: Bolje za njih. Ali gore za naš žive! I taj narod ne boji se smrti, ne bježi od nje. Ta ova će ga riješiti svakidnjih patnja duševnih i tjelesnih. . . .

Naš narod u Istri gladuje, trpi, umira, pada, zdvaja; naš seljak dnevno dublje se atajpa i u dugovima, a neposjednici bez radnje zdvajaju i ginu. Gdje su ljudi i društva za spasanje? Gdje su Samaritanci? Gdje si ti naša nova država? Zar ne vidiš plać ubogih — Istrana!

Tako vam je i tu svijetu. I Hristov voskresu, va istinu voskreset!

IZ FIRENZE. Naši mladi Istrani — vojnici.

Kad smo se oomad u zadnjem broju Stare naše Sloge javili obćesimo, da ćemo se još jednako ovi dobro voljeti. Nažalost nije mnogo bolja od laniske, ali nešto duševnog zadovoljstva donio nam je prvi broj „Istarske Riječi“, u kojem su nam naši narodni pravci javili, da je prestao medij njima onaj jaz, koji je bio nastao na glavnoj skupštini uoči Kozini. Sed su se služili i vedu, ali obćesili, da će svim silama raditi za bolju budućnost našeg istarskog naroda.

Ova je vijest vrlo razveselila nas, koji smo se odavali našoj građanskoj dužnosti, zrtvovali najljepši dio naše mladosti, a uvjereni smo, da su taj naš odziv radosnim srecem primili i svi oni, kojima leži na srcu dobrobit našeg naroda.

Isli smo od onaj u nadi i uvjerenju, da će na temelju toga naš narod lakše doći do svojih prava: škola i ostalih narodnih institucija, bez kojih dandanas ni jedan kulturno narod ne može da opstoji. No prevariši smo se. Svake nedelje jetimo u mihoj nam „Istarski Riječi“, koji jedva očekujemo, da se o nam pravimo, opstojte zatru — naše škole zatvaraju i dano-mice nameću nove dužnosti, koje mi bez ikoga objeljavaju moramo da prihvatimo.

Ne može misliti, draga braćo, da ni nama ovdje ruživo. Dosta smo mi već toga doživjeli i doživljamo. Jedina nam je utjeha, da smo u ovdje, na štojine, te se možemo sada drugome izdati u svojem milozučnom materinskom jeziku.

Iza nove godine započeli smo oštro pućanje

te smo dnevno, prevlačili do 15 km puta a dostigli smo koji dan i 35. To je trajalo do 25log jenuara. 27 pak smo krenuli prama obliq liqgurskog mora, gdje smo 10 dana u Viareggio obavljali velike vježbe i z. v. ratne taktike . . .

Povratimo se u garnizonu u prvog četvrtini prošloga mjeseca, a nakon pak raznim mjestima, da vidimo razne služe pisarske, poslužničke i stražarske oko toskanskih tvornica pućanoga harata već prema sposobnostima. . . .

Već su nekoi par puta strahili te sa si ispevali pjevu, koja se tri po kasarni. . . . Viju vjetri, biju valj. . . . Armon kreću Istran vojnik, pred Firenzom Istran straža čuva. . . . I razmišlja u svom kraju. . . . Milom zavijaju. . . .

Tako vam je, draga braćo, s nama. Živimo u budućnost i očekujemo jedva dan, kad će nas postati kući, a tu će biti početak jeseni. Trpimo i satimo, jer smo u nutrini dugo zadovoljni, što smo i mi donijeli žitna na Kalvariju istarskih Jugoslavena i bi bila bolja naša budućnost.

te smo dnevno, prevlačili do 15 km puta a dostigli smo koji dan i 35. To je trajalo do 25log jenuara. 27 pak smo krenuli prama obliq liqgurskog mora, gdje smo 10 dana u Viareggio obavljali velike vježbe i z. v. ratne taktike . . .

Povratimo se u garnizonu u prvog četvrtini prošloga mjeseca, a nakon pak raznim mjestima, da vidimo razne služe pisarske, poslužničke i stražarske oko toskanskih tvornica pućanoga harata već prema sposobnostima. . . .

Već su nekoi par puta strahili te sa si ispevali pjevu, koja se tri po kasarni. . . . Viju vjetri, biju valj. . . . Armon kreću Istran vojnik, pred Firenzom Istran straža čuva. . . . I razmišlja u svom kraju. . . . Milom zavijaju. . . .

Tako vam je, draga braćo, s nama. Živimo u budućnost i očekujemo jedva dan, kad će nas postati kući, a tu će biti početak jeseni. Trpimo i satimo, jer smo u nutrini dugo zadovoljni, što smo i mi donijeli žitna na Kalvariju istarskih Jugoslavena i bi bila bolja naša budućnost.

IZ VODNJANSTINE. Hrvatska škola u Juršićima pretvorena u taljansku.

Dne25. novembra pr. godine imalo je odvješnoj srednici je podno našeg poznatog roćak g. Cetina iz Filipane predlog, da se ukinu na Vodnjanski sve hrvatske škole, koje služe na namotni općine (!!!) te da se na njihovom mjestu otvore taljanske. Taljanihna se taj predlog vrlo dopao, pa su ga objeručke prihvatili. Želim je općina postala svoj zaključak kotarskom školskom vijeću u Pulu uz zahtjev, da isto poduzme potrebne korake. . . .

Malo dana iza toga obratila se je općina na svojev delegata — našeg reñegata, zalosna mu majka! — u Juršićima, da sakuplja potpis za taljansku školu. Budući da se ondje nije hito potpisati za taljansku školu, delegat je morao sam sa svojim ocem potpisati tu molbu. Kad je to molbu dostavio svojoj općini, izjavio je odvješnim načelniku Dellonu, da ja je morao sam sa svojim ocem potpisati, pošto narod u Juršićima ne će nići da čuje o taljanskoj školi. Nato mi je — kako činimo — načelnik odgovorio: Ništa za to, njma je dostatno, da ste na molbi za taljansku školu potpisani. Vi i još jedan drugi! Taljanska škola u Juršićima je već gotova stvar! . . .

I doista! Početkom ove godine počelo su nadjednuti pisati taljanske molbe, na hroćenje Picole iz Trsta i L'Azione u Pule, da će biti bez usliškana jednodušna volja svih Juršićana, i t. j. da će se dosadašnja hrvatska škola pretvoriti u taljansku! . . .

Taj glas taljanskih novina uplivao je na naše ljude u Juršićima kao grom iz vedra neba. Nitko nije mogao da razumije, što je zapravo potaklo taljanske oblasti, molbe, na taj nepravedi korak. Predvidjajući veliku krivicu, koja im se kam nanijeti, odlučili su, da odmah pošalju pokrajinski prefekturu jedan protest uz zamolbu, da se i nadalje uzdrži u Juršićima hrvatska škola. Sastavili su protest, u kojem su naglasili, da Roverci, Gabranici i Gubickari apsolutno ne priznaju nikakva prava taljanskom delegatu u Juršićima, da bi zahlijvavo u njihovo ime da se promieni hrvatska škola u Juršićima u taljansku. Zamolili su kr. prefekturu, da poduzme potrebne korake, da im ostane nepromienjena hrvatska škola u Juršićima hrvatska škola. Taljanski školski vijeće u našoj pokrajini! Napominemo, da su potpisali taj protest svi roditelji, koji šalju svoju djecu u hrvatsku školu u Juršićima. . . .

Al'eto ti vraga iznenada! Pred par dana došao nam u jednu vjedničku goćionu. Bili su predavali reću u taljanskom jeziku: — Sad ćemo i u Juršićima imati taljansku školu! . . .

— Zar je to moguće! — odvrati u čudu. — Jest — odgovori taljanski delegat. Dana sam saznao od jednog moćnog prijatelja na općini, da je već kotarsko školsko vijeće iz Pule poslalo preko naše općine razvjetljivu pućke škole u Juršićima dekret, kojim se dosadašnja hrvatska škola u Juršićima pretvara u taljansku. . . .

Taljancu se na to nasmiào, a mene su obile sure. Bilo mi je teško pri srcu. Nisam mogao ni vjerovati, da bi se moglo danas što takovna dogoditi, kad se znade da su svi općinari potpisali taljanske škole i da roditelji još uvijek očekuju povoljno rješjenje svojeg protesta! . . . Pa da nismo sretni!

IZ PICINA. 60-godišnja seljakinja zapaljena — Neugodni utisak u selu. — Iznakažena ličšina. — Bolni miris u čitavom selu. — Ozbiljna opomena.

Pored svake vrsti nesreća i nevolja, koje udaraju po našem narodu u Picinu, često se dešavaju u nasoj okolicu i takve stvari, koje nam otraju da pobude smućke kod svakog govornika. . . .

U našoj bližnoj okolini, u selu Andetici živimo između ostalih i naš 60-godišnji žido

Ivan Andrečić sa svojom 60-godišnjom suprugom Jelkom. Supruga je skoro uvijek išao po zašućima, a supruga Jelka je ostajala sama kod kuće. Živili su oduvijek u najvećem miru i zadovoljstvu.

Predušje nedjelje dne 18. I. mi suprug je išao u jedno susjedno selo na Pičanštini, da se dogovori sa prijateljem glede jedne radnje, kojoj je imao obaviti sljedećeg tjedna.

Medjutim kod kuće se je dogodila strašna nesreća. Jelka je naložila vatru, da kasnije postavi kuhati večeru za sebe i supruga. Na jedampjut joj se pozilio te pala u vatru, iz koje se je sva pečena nekako doturla do stube i pala nju stube u podrum (konobu). Tu je doživjela svoje posljednje muke, a da nije dala od sebe nikakva prijava.

Susjedi glasu, da su vidjeli pokoinu Jelku oko četiri sata poslije podne, kad je nosila daju u kuću. Malo zatim da su osjetili nekakav neugodan miris, koji je dolazio iz Andrećevićeve kuće. Taj neugodni miris potaknuo ih je na to, da idu pogledati u zidarevu kuću, da vide, što tu smrdi.

Čim su došli do vratiju Andrećevićeve kuće odmah su opazili, da to smrdi miris Jelka, koji je išao ispečena kraj stube. Prisutne je susjede spopala užasna bol i strah, tako da im nije bilo ni drugo nego da gledaju tu žrtvu vatre, odnosno da sakriju oči pred iznakaženom lišćinom. Ah, kako je bila užasna!

Taj događaj im je bio vezišao po cijelom selu. Kod svakog je pojedina učinio bolni tisk. Svi obilježuju nesretnog supruga Andrećevića i kažu, da je to ozbiljna opomena, kako moramo biti oprezni s vatrom.

IZ BOLJUNJSTINE.

Tko zlo čini — zlo i dočeka. Što je pravdo — i bužestine. Naš bivši „straordinario“, i sindak Franjo Ferranda, koji je prije nekoliko godina došao u porat, kad budemo znali, nek se povрати, a medjutim nek stoji daleko od nas... Njemu je odzvonilo, i u drugom njegovim padašima. Prstom ih kažemo. Ne čemo ih zaboraviti. Tesko nam je sreću, kad vidimo, kako se pozahteva sve hrvatske škole, podnačelnik, Zvanji Pataj-Vozinim. U mladosti svojoj bio je junak i ljub protivnik bivšeg našeg „straordinarija“, a — Italija i opć. blažajna ih je pobratila, no za prekratk doba!

Mnogo lica je nama Slavenima počinio reći naš prvi „sindak“. On si je ostavio u općinskom uredu — grni je pomenak, a u narodnim slavnijim Slavenima mržnju i prokletstvo... Zbog njega se je mnogo suza prošlo i mnogo kletva izustilo; mnogi su bili bičevani i pozatvarani. A zašto? Radi pravice Božje i ljudske. Kad je on postao „straordinario“, jednim mahom dao je pozatvare sve hrvatske škole, i poterao sve hrvat. učitelje, a i naše svećenstvo. To ga ne čemo, a niti možemo da zaboravimo. Nijedan opć. komesar u Istri nije se usudio najednom pozatvoriti slavenske škole, kao što je to „junak“ učinio naš „straordinario“, Franjo Ferranda. Tako su naši učitelji ostali bez službe i kruha. Morali su pobjegnuti preko granice, da si očuvaju barem živu glavu. Jandnici su morali ostaviti svoju školu i svoju rodnu zemlju. I oni ga proklinju. Stize sirotinja, udova i siroti i prognanika još se nisu osušile.

I mi smo ovdješnji Hrvati siroti bez svojih učitelja; naša djeca naruču za svojim narodnim školama... Mi smo ostali bez svojih najboljih prijatelja, a djeca naša bez svojih drugih roditelja... Sve su nam otele, i cvijet našega naroda potjerali. Narinuli su nam talijanske škole, a u naša otačinska talijanske učitelje, koji se kod nas drže kao u kakvoj talij. koloniji. Mi smo se borili protiv narinutih talij. školama, molili smo za svoju hrvatsku djecu — hrvatske škole, ali u svoj ljubav — mnogi su naši platili svaikovrsnim kaznama... Sami oružnici su čili naše ljude, da upišu svoju djecu u talij. škole te da se izjave za talijanske škole. Mi se nismo mogli boriti protiv sila i premoći, poduprte od same vlade. Talijanske škole tako ostale u našoj općini, a mi smo uvijek skoro znanice. Da zaključimo: u našoj općini nema nama nijedne hrvat. škole, koje smo prijavili u talijanske škole u Boljunu, Pazu, Vranji, Brestu, Učki, u Borutu i u Sušnjevici...

Evo, tako je kod nas, no unatoč svega toga mi i nadalje ostajemo ono, što su bili i naši stari djedovi: vjerni i nepatvoreni Slaveni. Boljunčanin.

IZ SOVINJSTINE.

Sada su postali najednom pobožni naši susjedi u Sovinjaku. Oni su vam, karat čemo vam, ako još ne znate, latinski jezik i jezika. Došli su amo ravno iz Rima. Danas se oni zovu Siročić, Flego itd., ali oni nisu se tako zvali u staroj „domovini“; njihova prezmjena im je poljovarijski pobožni „Siročići“. Austrija i „maladeti“ Hrvati. No pustimo to na stranu. Imamo da vam nešto drugo sporočimo, naime glede pobožnosti vaših „gospoda“ u Sovinjaku. Oni će da imadu na svaki način svećenika u „gradu“. Moraju ga imati! Kako mi je rekao jedan „Talianas“, Sovinjaci je, što se tiče „zak.“, da su oni, ako im je već ostavio od misli, kako će se živjeti ovako... Jedne nedjelje držali smo „sedutu“. Stari „Keko“ počeo je govoriti: „Kožni no si pol andar avanti. Bez popa smo zapušćeni, zanemareni, a biskup nam ga ne da...“ A zašto, sinjor Keko? — Mi ne znamo! Znamo pak mi odgovoriti, mi! Mi smo imali lijepoga, mladoga i dobrog sveć. g. Dukića, kojeg ste ga proterali, pošto je bio Hrvat. Biskup vam je sada poslao talij. popa. Kad je taj došao, vikali ste mi: Hossan! evvival — a onda ste ga zamrzili, poterali i još mu odnesli ono malo, što je imao u kući... „Kak.“, da se taj biskup prijaše drugi svećenik? — Svi su zamuknuli... Kušajmo moliti, ali se svi Hrvati morate potpisati na molbi, drugačije... A jok, Gigi! Ne čemo tako! Ako čete, dajmo ovako: Mi čemo se potpisati za svećenika, ali vi morate za našu hrvatsku školu. Drugačije — nijeto, karo Gigi! Bat za to!... Da se tu ti, ako mi daš — Gigi, Keko i drugi naši Talini nisu bili zadovoljni s našim predlogom, i tako je naš pogovor — faliral... Vedromu rekao je sljepac.

IZ BUŽESTINE.

Lijepo molimo našu dragu „Istarsku Rijeku“ da nam dobronam odgovori i pouči nas, da li mora svaka trgovina imati napis (ploču) i da li mora biti u talijanskom jeziku? Mi Vas ovo zato pitamo, pošto su već neki „naši“ trgovci postavili ploču samo sa talijanskim napisom, a mislimo, da je dozvoljen i hrvatski napis. Neki naši trgovci se isprva nisu željeli, da se takova naredba (ordin.)... Mi smo željni o tomu znati goi istinu, a onda čemo i mi, koji nismo trgovači, progovoriti; i ovo je i naša dužnost i pravica, jer mi nismo svoju muku, svoj znoj i novac k njima... Kamo čemo mi nositi svoj novac — u pak napokom mi gospodarimo... Lijepo Vam se zahvaljujemo na odgovoru. Vas pozdravljamo.

O psaka Uredništva: Nitko nije prišljen, da postavi na svoju trgovinu samo talijanski napis. Talijanske su vlasti same izdale jedni naredbu, prema kojoj lokalni svaki trgovci izvjesi nad svojim trgovinom dvojezičnu tablu. Samo mora paziti na to, da postavi na prvo mjesto talijanski napis, a zatim hrvatski. Toliko znajna radi.

IZ SOČERGA. (OPĆINA BUZET).

Sedaj ga imamo u hrisi. Prištel je „obuhljnjen Mesija u našo vas! Ne bo se sironahov u našo vasi; dela se bodo tako odprla, denar pride k nam kakor dež iz črnega oblaka! Ne bomo pili več na „puh“, in se zadolzevali za vsakdanji kruh in polento! Ne — tisti čiši so za nami, naši trgovci pri nas laškava duhovnik! Nismo mogli dobiti slovenskega učitelja, prištel je Italijanski. Niti slovenskega učitelja nismo mogli dobiti, ker — ga ni bilo! Kaj šel! Ndo naj pride v našo — ubogo vasico! In kakor se je naš Odršenik Jezus Kristus rodil vsi štanci, a ne u gosposki palači, tako smo mi dobiti sedaj duhovnika, v velikem bogatstvu, bogatstva Milana, ter je prišel k nam „skromen“ in „simašno vas...“ In vaste — on je dvakrat človek, in dvakrat več vreden kakor mi. Ne zato, ker je Italijan, ampak zato, ker je on sedaj naš — duhovnik in naš učitelj! Seveda, za to svojo veliko močost bo „dobival“, naravno dve plače. Ono, toraj ne bo trepe pri nas, kakor kakor Jezus na drvu križu (kakor so trepel naši slovenski duhovniki v našem sosedstvu); ne, ono bo pri nas ne lačen ne žejan. Toraj on, naš novi talijanski duhovnik, je res bodro in imenito mislil na-se in zase, ampak kaj bo on, prištel in koristolil! On je seveda učen človek, ampak govori samo en jezik; mi smo pa malo učeni, ali niti učeni, in tudi znamo samo en jezik — slovenski. Saj Sočerga se ni videla Italijana, nego samo mimogledno v „ko-

rjeri... On, učeni in mnogočasi pozna samo svoj laški jezik, in mi samo slovenski. Ne vemo, kako se bomo razumeli? Ne vemo, kako bo šlo v naši crkvi, in kaj bode za našo narodno slovenskim jezikom v njej. Samo radevedni, kad se bude naše ljudstvo spovedavalo, in slednjič smo v čudu, kaj bo delal ta naš nov „gospud“ v naši šoli. Naši otroci, seveda, niso ni šlišali italijanske govornice. Mi pravimo: „lusno“ bo v crkvi, a še bolj „lusno“ bo v šoli... Za danes dosti! Drugi vam v čisto — kaj več in vam odgovorimo na gornja vprašanja. Vam sporočimo tudi, kako je prišlo do te „naše“ italijanske šole, in kdo nam je je zaprav prinisel v vas — na krožniku, Marsikateri se ho — sramoval!!

PISMO IZ RIJEKE.

Svim prijateljima i neprijateljima, znanima i neznanicima kao i svim onima, koji se još koliko interesuju za paralitiku u Opatiji, javljamo neizmerno radnosno vijest, da je ta 21. marca vrtloglavca dala na svijet blizance ili ti — dvojke. Koliko rodilje, toliko i novorođenčad nafazela se u potpunom zdravlju. Ali kako novorođenčad ne poznaju etikete, to su već prvi dan zbog njih požaluje više ili manje hrvatske, kojima je do sada plavlja znamenita opatijska Konferencija.

Drugim običnijim, manje pjesničkim riječima izraženo — ovih su dana obje delegacije: i ona talijanska i ona jugoslavenska, iznijele svaka svako projekat, uređenje riječkoga konzorziata. Očekuje se, da će se uskoro sastati i talijanski i jugoslavenski u čemu slagati, zato je i razumljivo, što se i njihovi projekti razlikuju jedan od drugoga kao od prilike dan i noć.

Talijanski projekat traži, da pod vlasti li upravu konzorziata padne čitava obala od zadnje granice riječke države pa sve do Zurekova, onkraj Martinčevice. Drugo, što taj projekat hoće, jeste to, da bi konzorziat imao da traje 99 godina.

Ninetta je protiv ovog posljednjeg predloga. Po njenom sudu, to bi bilo Jugo na novo. Brajdica i Martinčevica se je i opet okupirale, a kad bi se poslije dovedele i četiri godina opet izpraznilo, bila bi opet komedija na Fiumeri, opet bi „leteli“ kacoti i praće — opet bi bilo krvavih glava i razbijenih nosa. I tako naša Ninetta ne bi ni poslije 99 godina imala mira — a toga se ona i još najviše.

Da pravo kažem, meni se ovih 99 godina čini ni malo više. Zamislite, kako bi bio prošao onaj, tko bi im sklopao sličan ugovor s pokonim Austrijom! Prije 99 godina pisala se godina — 1824. pa do dana današnjega! Koliko revolucije! Koliko ratovi! Koliko promjene! Koliko se kraljevstva rodila, a kolika se carstva srušila kroz to vrijeme! Molim vas, možete li se prusuditi, što će biti od Rijeke do 99 godina.

Ne zaboravite, da je Riječki grad, koji mora svake godine da ima barem jednu svoju revoluciju! Riječka je imala svoju revoluciju g. 1918. imala ju je u septembru 1919. dok je koncem 1920. ušla u rat protiv Italije. Godina 1921. prošla je u znaku revolucije: izbori, Zanella, tentativni itd. a u martu 1922. buknula je revolucija, koja je jednim mahom otpuhнула Zanellu i sve njegove lude. Kakvu će nam revoluciju donijeti ova god. Gospodinja, to se još ne može da kaže, ali sudjeći po nekadašnjim napadajima na Fiumeri — ne će ni ova kao ni one prve proći bez jednog jačeg potresa. Prema tome ne znam, dali bi baš uputno bilo vezati ovakav turbolentni grad jednim ugovorom na 99 godina. Ima ih, koji vele: ni na 99 dana! No ja sam širi rukava, pa bih koncedirao — jednu godinu dana, ali ne više.

U ovom slučaju je suvišno, da o tome razbijaño glave. Paritetika ide na praznike, koji će se radi pravoslavnog Uskrsa produljiti najmanje na tri sedmice. A do tada, bit će što Bog da!

Jedno je stalno: ovi će beždnati prolaziti u znaku novinskih polemika, a jednom i drugom prilikom će biti i krvavih glava. Jedno je isto: ovi će svakoikak odbrusiti jugoslavenski delegacije i još će. Kampanju vodi ni više ni manje nego glavom sam Armando Odenigo. Taj Armando Odenigo rodjen je Riječanin. Prije godinu dana i po zvalo se je Riječanin. On je bio i naš protivnik vatre. Ona naša čer list — Zva se je — Hodnik. A onda je od Hodnika najednom postao Odenigo, kako je i pok. Stupičić postao Colonnini, a Nino Host — Venturi itd. itd. Uistini danas se

je na Rijeku teško snaći. Mnogo teže, negoli u Londonu. Vi na priliku ne možete znati, da će se u ulici, u kojoj vi stanujete zvali i sutra onako, kako se danas zove. A tako ne možete znati, da će se ni vas susjed sutra potpisivati onako, kako se potpisuje danas. Ja mislim, da je za sada najbolje, da se sva pisma na Rijeku šalju „poste restante“.

Tko zna, da koji djavol i meni ne skoči u pamet, da da jednog dana i ja ne pronicem ono moje slavno ime Rokac. Učinio bih od prilike kao i Hodnik. Nešto bih od svoga staroga imena pridržao, a nešto nadodao. Ostavio bih — Rokac, a dodao marim, i tako bi izišlo — Rokacmarin.

Za danas neka je i ovo dosta! Dobre jaja! Rokac.

Franina i Jurina.

Jur.: Si čul kada, Franino, da bi neć ale nekoga mogla rasvellet — škurina?

Jur.: Na moju puru — nisam još nikada teču čul.

Jur.: Pari mi se, da je u Istre i to moguće.

Jur.: Dokle ne čujem ča je i kako je — neću verovat.

Jur.: Ti znaš, da se škurina čisto po hrvatski zove — mrak.

Jur.: To znam.

Jur.: Ču se se i on profesor s Pazina zove tulkašje — Mrak.

Jur.: Kako ne bim znal!

Jur.: Ja ma ti ne znaš, da si ta profesor Mrak napisal i jednu strahovito dugu klobasu, s konom bi otel Talijanom, onem pravom, razsvetlet pamet.

Jur.: Za pravo reć — to nisam znal. Nego sada razumem, ča si otel reć.

Jur.: To mi je drago.

Jur.: A ča j'lo napisal va onoj klobase?

Jur.: Napisal je, da u Istre ne će bit ni redana mira, dokle se istarski revoluciji posede ne zataru.

Jur.: Če mu se dat! Sreća da ni Bog dal koze dug repi!

Jur.: On bi otel, da nam se i korenem zatru.

Jur.: Če se s manjem pamet — aj če, poboshtalac!

Jur.: Za Slovence okole Svetega Petra i u Goriskem govoru, da s njimi trebe poč malo na moće, oni da se se već pomalo prignut, i delat, ča bude oteč Talijani.

Jur.: Namor te! Ni nego rekal!

Jur.: Mi pak Hrvati, da smo tvrdj — nas da treba vjale podavati — i to valje!

Jur.: Najedanant!

Jur.: Najedanant! Ter da nas već ni puno. Još da nas je već malo okole Buzeta, okole Pazina i okole Veleškoga. Samo va teh krajev, da je još otvorena ka ter ka hrvatske škole, ali da treba i temu da bude kraj. Va celo Istre da ne sme bit ni jedne hrvatske škole. To da će bit na korist cele Italije, osobito na korist talijanske vanjske politike.

Jur.: Ča ga ima pak ta njihova vanjska politika s nama drugima?

Jur.: Mrak računa ovako: Hrvati i Srbi va Jugoslavije znaju, da u Istre žive puno tisuć ljudi, koji govore isti njihov jezik. Oni ovu svoju braću više puti spominju va novinam. Mrak misli, da je to pogubljivo, ja ne znam kak, pa Mrak govori, da je to pogubljivo.

Nabudje bi ih, kako računa Mrak, da Jugoslaveni iz Jugoslavije ne misle na vas, mi smo ostali u Istre. Nego, dokle bude u Istre samo jedan Hrvat, on i spreka te vavak mi

kojemu je dogovorio postovanje kao Bogu. Ili brijta za sina, za rodjeno dijete svoje, za pavinu svoje duše i svoja sreća. Ali svaka je tada prevladala briga za oca, kojemu je, po prvij i glavnoj zapovijedi japanskog, dogovoro mirneće postovanje. Zbog njega je ga grizla savjest, mučila ga danju i noću, te dugo nije mogao da usne na svome ležaju.

Mislio je i smislio, što da učini. — Gle: govorio je sam sebi, — kad bih bio sa svojom ocem, mogao bih da udovoljim dužnosti svojega sprata oca. —

— A onda bi se opet bavio drugim glas: — Otae, brijta i slab, on je since, što se priklapa k zapadu, on sine, nastaje, trne se kao svetiljka kavez, a sin je pravce, on je miris, koji će da osvjetli zrak u koji on je duga nebeska, ni je ptica profetna. —

— Nije nalazio izlaza. Kravavilo mi je duša zbog jednoga i drugoga. —

Tad ostade nekog dana rano u zoru, upravo u čast, kad je izlazilo sunce, otvoreni vrat, a crveno ga nebo, ozarano suncem, kojeg je imalo da izadje, tako umiri i svage ispuni, da je samo prkionjelo glavu, umorno od tolikih misli, i tako govorio jutru kao Bogu: —

— Previ mi je zapovijedi i dužnost u svijetu, da postignim oca i da se brinam za ni, a on će, gle, umrijeti od gladi! Nije moram da žrtvujem i dijete. Ubit ću sina, a spasiti oca. —

PODLISTAK

Uskrna zvana.

Veliki je Cetvrtak. Zvona zamukla, a djeca pitaju: Zašto?

— Otišla su Rim, odgovaraju majke.

— A zašto u Rim?

— Da ih Sveti Oloč blagoslovi...

I meni su tako govorili, dok sam bio dijete. A poslije, svake godine, kadgod bi u Velikom tjednu zašutjela zvona, uvijek sam se sjećao onih lijepih, davnih priča o divnom, zračnom pulovanju uskršnjih zvona.

Jednom sam i snivao o tom. Bilo taman noć Velikog Pjuka. Nije vedra, puna sjajne mjesecine. U snu išetava mi se još jedna. Isprva bilo sve živo, kad se najednom iz neke velike daljine javilo nekakvo duboko brujanje. Pogledah bolje — a ono bila zvana! Krule se u zraku kao ptice, a zvone, kao da pjevaju. Čijeli je vjerdulj pun njihova glasa, baš kao da se otvorilo nebo i angeli zapjevahu svoje najčistije pjesme.

Blizaju se zvona: već ih bolje čujem. Gle ono krupno, što onako duboko kuca — nije li ono zvono zagrebačkog Sv. Kralja?

Za njime sledje druga. Čini mi se, da i njih poznajim. Ima ih, koji su nam dičevno zvona na ustanak, na obrant zemlje, u sabore i k-

vave sastanke. Ima ih, koji su se digli ispod razvalina porušenih crkvi, u kojima su se nekog krunili hrvatski kraljevi.

Sada ta zvona zveče svojim negdašnjim glasom: gotovo sva je naša povijest u toj njihovoj staroj pjesmi.

Siri se zvonjavanja. Odiček joj se čuje i u dubini mora, odkuda se polagano i dostojanstveno diže još jedno zvono: krupnije i dublje od svih ostalih. Dugo je, što leži na morskom dnu zveneci neprestano za duše uplopljenih mornara. A sad se već i odvodi čuti i na suho. Kao da suzi za poginulim brodoloncima. Još malo, pa je u daljini nestalo i nega.

Lete zvonca... Na obzorju pokazalo ih se čitavo jato. Zvona su to naših gradica i sela; ona, što našemu narodu najavljuju tuđu i radost, sreću i nesreću. U jutru ga zovu na rad, na odmor, živeli će se lakše, opet se ona pojavila iz kutija njihovih sobi i šapnula im podmučki i zlorodno: ne će, ne će...

Tad bi on svagda samo teško uzdahnuo, pogledao svoja oca, koji je poguren sedio uz prozor, slab i nemoćan, pogledao na maloga sina, koji se upliti obrazu, blijed i slab igrao u katuću i bilo mu teško, teško je bilo, ali ga velika bijeda nimalo ne zbog čete samoga, već zbog stara oca, koji je gladan istrao, gladan živio, i zbog sina, koji se morao čestito zadovoljiti korozion kromu, Mućio je muke silno. Nije znao, što ga više izluda: briga za oca,

A sada je eto i to moć maleno, rodjeno zvonce išetelo u daljini — —

Priredio: Viktor Car-Emin.

Priča iz Japana.

Bio siromašan čovjek. Vrlo, vrlo siromašan. Živio je od toga, što je u malim ručnim kočijama vozio, bogate Japanske grada Tokija, kad im se prohtjelo da izjadri na setma ili u posjede.

Imao je ženu i dvoje djece, a u njima puno. Ono što, zivotarilo bi kako taklo, ali on, kao što se stara, i nemoćna oca i maloga sina, a objeću je volio nada sve. Srećno bi bili živjeli u troje, da im nije bijeda, ta krezubna neman, sjedjala za vratom. Kadgod su pomislili, sad će biti i njih, živjeli će se lakše, opet se ona pojavila iz kutija njihovih sobi i šapnula im podmučki i zlorodno: ne će, ne će...

Tad bi on svagda samo teško uzdahnuo, pogledao svoja oca, koji je poguren sedio uz prozor, slab i nemoćan, pogledao na maloga sina, koji se upliti obrazu, blijed i slab igrao u katuću i bilo mu teško, teško je bilo, ali ga velika bijeda nimalo ne zbog čete samoga, već zbog stara oca, koji je gladan istrao, gladan živio, i zbog sina, koji se morao čestito zadovoljiti korozion kromu, Mućio je muke silno. Nije znao, što ga više izluda: briga za oca,

pat na Istru. A to ne bi smelo bit. Trebalo je, da prej moguće završi ča je v Istru hrvaškoga, tako da se do leto dev ne bude znalo ni pisalo, da je v Istri jedanput bilo tebi, ki su hrvaško misli i čutili. Tako kaže — Mrak.

«Ama bravo, po mišnju priro! Nego da ti prazno je, da ne idim pravu, ča ga ima i u zemljoglasju. Ima i drugo, ča je dražljivo, ka nima s nami nekakvo poslo. Ako nam bivaju ljudi, ki govore našim zanjikom, to nam nismo ni najmanje krivi. Ako oni v zemljoglasju kadogđe ča narisu od nas, mi znamo ni temu krivi. Temu su najviše krivi ti, ki nam dolžu ovođike nepravice, ki nam naše ljude, ki nam važijeni su, ki su dilažni protiv nam takove stvari. Da bimo mi u Istri izvali sve one pravice, ke nam kako nadođu pristojne, ni vrag ne bi na nas mislel. Nego bi nas ki v Jugoslavije spomenul, reči bi: — Blaže onom našem ljudu v Italiji, ki v svaškim nima je lepši imajo školi v našem zanjiku, nego imajo školi v našem zanjiku, nivoji ljudi su namješteni v svedih i na općinali — ršpetani su, njeđan ih ne vredja — inšoma — ča bi više reči».

«Ma kada oni ljudi čuju, da mi nimaemo sukovećke pravice, da nam se zatvaraju školi, da se naši je ljudi muče i proganjaju, da ih se sve posvesnoče zatru, tako da ih ništa od njih ne ostane — to se razume, da ni oni ljudi, to ne moru ostati kamenja srca, to se razume, da moraju i oni keće napisat ča to nam obranu oneh, ki tepe. Tako su najzadja želili i oni pravi Talijani v Italiji, kada su čuli, da ih je Austrija stvorila ovudim Talijancima kakova nepravice. Se spominje, ča su delali, kada je ono bil ministar v Beču dal povod, da se moraju v Istri po sudeh obesti tabeli s hrvaškim i talijanskim napisom: — Ljudi Božji, kako se ne bismo spamećevali, da je bilo kako, da je već bilo sud svela, ča su monstrucije napravili, ča su izvali, ča su potamili Svega tege je bilo. A da bi žele, nego se one dve tri tabelice! — A ča su one tabelice suprot svemu onomu našemu, ča se danas događa v Istri protiv našemu nebežumu narodu?»

«A to — to — to... Nego još neć: Mrak je važno svojoj klombasičnu punu tege povedel, ča je jedno u njemu, ča je drugi, ča je treći. Ni ki način misli on, da bi se moglo završiti ča dvoje tišće našega naroda u Istri! Kamo će s tolikim svetom? Va more? Va Fojbu? Namo?»

«Da bimo mu pak stavili još jedno pitanje: Kako da Mrak i njegovi prijatelji zatahu, ča se naše ljude, koji su u Italiji, ča se ne ostane ni semena. Misli on, da bi s tim ča dohila talijanska vanjska politika? Misli on, da bi onputa oni s preka prišli k nemu, pak da bi mu rekli: — Bujnošio štor profesor Mrak! Mi do sada nismo bili prijatelji ma sada, kada znamo, da ste vi zatru ča dvoje tišće našega naroda u Istri! — mi smo svi srećni i zadovoljni prijatelji ovamo, da vam bušneću ruki i da vam po zahvalno na veloj ljubave, ku ste nam kazali?»

«Dobro si rekao, Mrak je profesor, ma ne zna ono, ča znaju naša deca od sedam let, ča se dečica na svakom koraku, kada je jedanput bil jedan deček, ki je živel v prijateljstvu s jednom kačkom. Jedan dan seželo je njegovomu sinu neč va glavu, pak se zel nož i odrezal onoj kački rep, a kačka se njeđa tako uzgrla, da je valje za tem umrl. Njeđavko vreme za tu on je čovek, zače se da budu sretni prijatelji onima kačka, ča mu je kačka lepo odgovorila: dokle ja jedanput svoj rep, a ti tvoiga sina grob, pravja prijatelja mej nima ne more bit».

«Tako je! Vidi se, da se je ona kačka bolje razumela va vanjsku politiku nego sam velični profesor Mrak».

Gospodarstvo

NESTO O SADNJI KRUMPIRA.

Krumpir igra u gospodarstvu našeg istarskog polja za osobito veliku ulogu, te mu je u kulturu skoro glavna biljka za obitelji i marvu. U prvica staro nam je poznato, kako je dobio priredjeno i potložno. Ne prija mu jeano teško i vlažno tlo. Također vrlo plitko zemljište nije dobro za krumpir, osobito ako

je takva zemlja previše pomiješana kamenim. Sada se za talu ča svaka druga bilja, pak ponovno na jedno te isto mjesto. Izvršno urodi i na novici (na zapuštenoj livadi, pašnjaku, sumi) samo ako se takvo zemljište na vrijeme dobro priredi.

Za gnojenje krumpira najbolji je stajski gnoj. Sto je zemlja slabija i teža, to obilnije treba da bude gnojenje. Na novici, gdje se zemlja već odmanje ne treba, da se previše gnoji, jer krumpir radi izobilja hrane podvodiču te bismo tako dobili više krumpirišta nego krumpira.

Ako imamo premalo stajškog gnoja, možemo da nadomjestimo jedan dio toga umjetnim gnojem. Takva pomoćna umjetna gnojiva bila bi: superfosfat (50—100 kg na vrhnoj ili 150—300 kg na hektaru) i amoniakov stajak (200—40 kg na vrhnoj ili 100—200 kg na hektaru).

Tko imade dobro dubro gnojnicu mokraću, može imade da nadomesti skupo kalievu sol. Ditočno se zemljište polije gnojnicom prije oranja odnosno sadnje ili se pak kasnije kod okapanja ili ogrtanja polije nemim krumpir. Svakdo treba, da sam to pokuša, pak će se uvjeriti, da odabra i zrela gnojnica stvara kod krumpira upravo čudesa.

Sveučino je, da spomenuto, da treba zemljište za krumpir dobro i duboko izorati ili prekopati. Sto je dublje zemlja obrađena, to je za krumpir ugodnije, a naročito u onim krajevima, koji su podvrženi susi.

Najbolja doba za sadjenje krumpira u Istri jest u drugoj polovici marea i tekom čitavoga aprila. No, pri tom treba da pazimo na stanje zemlje i na vrijeme. Nemaju poklopiči gnojnicu u blatnu mokru zemlju za kisovitog vremena, nego počeka dok se ista dovoljno prosuši. Ništa ne šteti, ako se uslijed tege začete sadnja mlađak za čitalu sedmicu dana. Osobito kod teškog tla imalo je sadjenje krumpira u blatnu zemlju vrlo loše posljedice; zato pazi da se to ne događi.

Najčešće sadnje krumpira je svima više ili manje poznat, te je kako se u Istri obavlja upuće dobro. Upozoriti se pri tom mora samo na naj vaćeva krumpir, a naročito ako se ga sadi u otvorećem opsegu, posadići uvijek u redove: u najmanjem razmaku (red od reda) od 60 cm. To je važno zato, da uzgornemo kasnije okapanje i ogrtati (osipati) krumpir plodom, jer ako je zemlja ugodna — kada dozrije — iskopati je plomom. Time ćemo si pristidjeti mlađak i zlatnoga vremena, kojega možemo da iskoristimo u koji drugi nužni i važni posao. Sadnja u redove vrši se pak, kako je već poznato, tako, da se učine u već preranoj zemlji, ako je ona dosta tepla, plodom i gnojnicom, brazde, a razmaku od 60—70 cm. U sve si brazde, ako nije bilo dotično zemljište tlo pred zimom pođnožno, rastrese ponajprije gnoj, a zatim položi krumpir u razmaku od 30 cm. Pređuto sadjenje ne valja! Brazde se zatim opeta rasiju plodom ili grabljama, odnosno motikom.

U teškoj se pak zemlji, iza kako je već poznato, prerađivati i poravnava, označe redovi posebno ugodni, a naročito konopa kad se krumpir posadi motikom.

Važno je, da se u lakoj zemlji ne sadi krumpir preplitko, a u teškoj opeta ne pređuboko. U lakim zemljama neka se krumpir pokrije sa 3—5 prsta debelim slojem zemlje, dočim je kod teškog zemljišta dostatno, ako ga posadimo 2 do 3 prsta duboko. Za sieme uzme se samo sasna zdrave i polupnu zrela gomolja, čije klice imaju još potjerale. Mnogi naš seljaci spremaju krumpir kojega određuje za sadnju tako loše, da tjera vrlo dugačke klice. Ovak je postupak sasna zdru, jer baš time gubi krumpir najviše na svojoj vrijednosti. Pređubran krumpir nije pogodan za sieme, jer on pređubro klijati, pak je najbolji za sieme. Najbolji je za to gomoli srednje i debljine, t. j. od 5—8 dkg težine sa 4—8 jakih oka. Primoranji smo češće da sadimo vrlo dobroh ili vrlo deboleh krumpira, jer srednjega nemamo mnogo na raspolaganje. U takvom slučaju uzmemo mjesto po jednom srednjem i pređubom, a pređubom pak krumpir razrežemo, ali uvijek tako da na pojedinim komadima ostane barem po 4 jaka oka. Komadi, koji nemaju jaka oka, neka se upotrebe za kuhinju ili za krinke.

Sada pak pri riječi o vrstama krumpira, koje ćemo saditi.

Krumpir imade bezbroj vrsti. Nekoje se dobele vrste ponajviše doje za tovljenje svinja i za pravljenje spirita. Druge ukusnije vrste opet ponajviše za ljudsku prehranu, no ove se

potomje vrste mogu naravski upotrebljavati i za krmljenje. Krumpir, koji je nas gođi, spada većim dijelom u ovu potomju vrst te nas stoga i ova imanje zanima.

U glavnom razlikujemo kod nas rani, manje rani, srednje dozrijevajući i kasni krumpir. Rani krumpir je onaj, koji je rano posadjen i koji dozrije već mjeseca una i jula: kasniji pak je onaj, koji dozrije 20—30 dana kasnije od ranoga, a najkasniji onaj, koji treba do zorenja kakvih 40—50 dana više nego najranija vrst.

Za naše prijelje bolje je, da sadimo više srednje dozrijevajuće i kasne vrste, jer nam ovi više urade te se preko zime bolje sačuvaju. Od ranog krumpira, koji obično namje urodi, sasna ćemo samo toliko, koliko nam je potrebno za domaću uporabu rano u ljeti, i, dok se ga dozrije srednje dozrijevajući i kasni, sadićemo ga u velikoj količini samo onda, ako ga možemo dobro unovčiti. Od ranih vrsti preporučamo rani izavećav (crveni američanski), koparski i sasna ćemo sasna kanić. Od srednje dozrijevajućih odobro (Hdaci). Od kasnijih naročito istarski gustokoli. Sve ove vrste krumpira uspjevaju u Istri vrlo dobro. Ancidoćev ili Idak najviše rodi, a dozrije prije od domaćeć gustokoli. Krumpir se pak kod nas vrlo lako izrodi (izbistarda), zato bi se moralo paziti, da za sieme odaberu uvijek gomolji takovi, koji bušava, a ne izbistardaju. Također od ovako izabranog krumpira izaberu opeta najbolji sasna zrel i zdravi gomolji srednje veličine su dobro razvijenić očima, koji se posebno sasna za sieme goje. Ako nam se pruži priloga, da možemo gore spomenute dobre vrste stalno nepromjenjivie, nemamo ni nikog propustiti! Učinimo to barem svakih 5 godina, jer ćemo jedino tim putem doći do dobrog i obilnog prinosa.

O nećij krumpira drugom prigodom! T. OPCI POREZ NA VINO.

(Svrsetak.)

Iza kako se financijski organi osvješćo o istinitosti prijavljene količine vina biva odredjen porez, koji nam platići svaka tvrđava i svaki stanovnik nepromjenjivie, nemamo ni nikog propustiti! Učinimo to barem svakih 5 godina, jer ćemo jedino tim putem doći do dobrog i obilnog prinosa.

O nećij krumpira drugom prigodom! T. OPCI POREZ NA VINO.

(Svrsetak.)

Iza kako se financijski organi osvješćo o istinitosti prijavljene količine vina biva odredjen porez, koji nam platići svaka tvrđava i svaki stanovnik nepromjenjivie, nemamo ni nikog propustiti! Učinimo to barem svakih 5 godina, jer ćemo jedino tim putem doći do dobrog i obilnog prinosa.

U roku od 20 dana, otkada općinski sluga saopći posljednjica vina iznos poreza, može se podnijeti na financijsko razmatlanje u Trstu priziv protiv previsokog odmjerenog poreza. Priziv mora biti u svakom slučaju biljevan. Napominjemo, da tim prizivom ne može nitko odložiti plaćanje odmjerenog poreza. U slučaju da je priziv uvažen i, da financijsko razmatlanje smanji dotičnicu vinski porez, onda može biti visać aranž.

Konačno moramo spomenuti i to, da za vinogradare i za trgovce na debelo, koji su molili za platenju odgodu (licenzu) vodi financijski tehnički ured posebnu kontrolu. Kao trgovci na debelo smatraju se svi oni, koji ne prodavaju vino ispod 50 litara. Trgovci na debelo, koji ne kupuju od vinogradara vino, a zajedno ne plaćaju porez, moraju imati posebnu dozvolu sa strane financijskog tehničkog ureda. Za tu dozvolu treba uložiti molbu, koju treba biljevati sa biljegom od 1.20 lita.

VELIČINA PCELINJEG ZELUDCA ZA MED.

Pokusima se je ustanovilo, da treba 18 pčela da posreću naekupat 1 kuh. cm. slatke tekućine. Iz toga slijedi, da mora jedna pčela nekupiti 16,000 putovanja dok sakupi 1 kg nekupitoga, dotično da mora 16,000 pčela nekupiti 1 kg nekupitoga. Preostalo je dakle, da se na 1 kg nekupitoga mora imati 16,000 pčela. Ti kg nekupitoga daje 1 kg meda. Treba dakle okruglo 50,000 pčelinjić izleta iz ulja za 1 kg meda.

Srednje laki ulji pošilja u jednoj minuti oko 50 pčela na pašu, na uru dakle 5,000, na dan okruglo 50,000. Takva je velika dakle i veličina dana za vrijeme dobre paše 1 kg meda. Ne bi se med ne spravi sav u magazine; i kg se potroši za hranjenje legla, jer imade u ulju oko 15,000 evrića, koje treba svaki dan hraniti. Preostaje dakle samo 1 kg meda kao čist dotičak.

U ulju i ulji bilo dvostruko jači, te bi moglo poslužiti na dan oko 100,000 radnika na pašu te bi oni sakupili 2 kg meda na dan. Pošto je pak u ulju opet samo jedna malica, bit će u tom slučaju samo oko 15,000 ili malo, malo evrića na dan na hrani, koji će opet samo poslužiti na jedan ljet, da se sakupi ista količina. Vidjeli smo, da nam jedan srednji ulji daje 1 kg meda, dva će nam dakle dati ukupno 1 kg. Ako pak ova dva združimo u jedan, dat će nam pak dva povećani ulji 1 kg dakle za 50% više, nego bi da je svaki ulji za sebe stajao.

Jedan jakli ulji mnogo više vrijedi nego li dva srednje jaka i mnogo više nego li pet slabih. Mi ćemo se za to teškoćno bogdava, a opet povratiti i pokazati, kako bi se moglo računolno pčelariti sa medom.

GDJE SE SVE NALAZI KAMENI UGLJEN?

Ima ljudi, koji punim pravom nazivaju ugljen i željezo crnim dijamentima. Te dvije vrste su izvor ugljena svetokog bogdava. Kameni ugljen služi u razne svrhe: za grijanje stanova i kuhanje, za radianje sile kod stajajić i pokretnih strojeva, za rasvijet itd. Do danas su se ugljenom pođanjale lokomotive, plovliv parobrod i radile bezbrojne tvornice. Sva napredak na industrijalnom polju bio je u prvom redu odvisan o toj rudi. Zato držimo, da ćemo veoma obradovati naše čitatelje, ako im spomenemo sva ona kopna, odnosa države, u kojima imade kamenog ugljena (petroleja).

U Evropi se razprostiru kameno-ugljenice na sljede u sedam velikih područja: britansko, njemačko-ardenska, sasna, slenska, češko-moravsko, srednjo-južno rusko i uralsko. Prema tome su Engleska, Francuska, Belgija, Njemačka, Poljska, Čehoslovačka i Rusija vrlo bogate države sa ugljenom. Od ostalih evropskih država crpe ugljen u maloj mjeri: Švedska, Norveška, Mađarska, Švicarska, Italija, Jugoslavija, Rumunjska, Bugarska, Španjolska i Portugalica.

U Americi zauzimaju vrlo mjesto Sjedinjene države. One su u tom pogledu prve na zemlji, jer imadu ugljenih nalaga ispod površine od 160,000 četvornih kilometara. Zatim dolaze redom Meksiko, Kolumbija, Čile, Ekvador, Venecuela i Brazilica.

U Aziji je to ruda najraširenija po Kitaju i po ruskoj Sibiriji. Zatim dolaze manje u obzir Japan i osobito veliki indijski otok Borneo, te za njime otok Sumatra. Konačno imadu mnogo kamena ugljena Perzija i Turzka.

U Australiji su bogate nalage prema istočnoj obali, a zatim na otocima: Novoj Zelandiji, Tasmaniji i Novoj Kaledoniji.

U Africi imadu na svijetu petero strana svijeta najmanje ove rude.

Prema jednoj statistici iz godine 1901, proizlazi, da su na čitavoj zemlji izvali 984 milijardi tona ugljena, a to je odnosa prema Evropi 488, Americi 272, Aziji 15, Australiji 8, i Africi 1. Američke Sjedinjene države su izvalile 266 tona, Engleska 219 (bez kolonija), Njemačka 83, bivša Austro-Ugarska 41, Francuska 32, Belgija 22, Rusija 16 i Japan 7. Italija, Nizozemski i Švedska su u istoj godini izvalile manje od jedan milijun metričkih tona.

Budi mnogoređ spomenuto i to, da se kameni ugljen u Italiji vadi u Val Trompia kod Brescice.

Na tom mjestu smo se obazrali samo na tzv. kameni ugljen, a ne na onaj sumporni, koji je mnogo finiji, pošto imade od 55 do 98% (postotaka) čistoga ugljena, dok u srednjem se još opažaju tragovi drva, i zato je lošije vrste sa 50—75% čistoga ugljena.

Politički pregled

U Jugoslaviji je zvanično proglašen ovaj rezultat državnih izbora: Pasićeva je radikaliska stranka dohila 108 mandata, Radićeva hrvaška seljačka republikanska stranka 25, Spahova muslimanska bosanska stranka 16, muslimanska bosanska stranka 13, zemljoradnička stranka 9, njemačka stranka 6, socijalisti 3, crnogorski autonomisti 2, Dr. Drinković 2, Srpska stranka 1, kmućiska stranka 1 i rumunjski autonomisti 1.

Po pokrajinama predijeljen je broj narodnih poslanika ovako:

U Hrvatskoj i Slavoniji: radićevci 52, demokratski 10 i radikalci 6.

U Bosni i Hercegovini: muslimani 18, radikalci 13, radićevci 9, zemljoradnici 6 i srpska stranka 2.

U Dalmaciji: radićevci 7, radikalci 5, drinkovićevci 2 i demokratski 1 ili 2.

U Sloveniji: Pučka stranka 22, radićevci 2, kmućiji 1 i demokratski 1.

U Srbiji: radikalci 66, demokratski 33, muslimani 13 i zemljoradnici 1.

U Crnoj Gori: radikalci 3, demokratski 2 i autonomisti 2.

U Vojvodini: radikalci 15, Njemačka stranka 6, demokratski 5, bunjevačko-sokačka pučka stranka 4, socijalisti 3, rumunjska stranka 1 i zemljoradnici 1.

U Hrvatskoj je bio prvi rezultat državnih izbora u Eglu Slaviji, još se samo za trojicu narodnih poslanika ne zna, kojim strankama imadu da pripadaju. Ali glavno se već vidi, što je. Radikalci i demokratski su dobili preko polovice mandata, pa ako se slože, što nije isključeno, moći će sami preuzeti državno upravljanje u svoje ruke. U prvotnom sastavu moglo bi lako doći i do toga, da se složi radikaliska Radićeva i Koraćeva stranka, pa da one sastave novu koalicionu vladu. Koje će se stranke zapravo složiti, to se još ne može reći. Zato ne ćemo ništa da proglašujemo. Do otvorenja Narodnog Skupštine država će na ne dugo promieniti vladu. Narodni Skupština se sastaje 12. aprila, tj. god. Medjutim mi ćemo počekać, da vidimo, kako će se razviti događaji, čim saznamo za kakvu eventualnu promieniu, javiti ćemo.

U Čehoslovačkoj je u parlamentu napravljen zakon za zaštitu države protiv svećih onih, koji želje državi da naskođe.

U Poljskoj je mlde dva u parlamentu bila svećano proglašena, da je od radikalica država primata vlast Poljske nad Galicijom. Protiv toga su se digli neki rusinski poslanici, ali ih bili bačeni iz parlamenta. Sila Boga ne mođi.

U Bugarskoj su raspisan novi izbori, koji će biti za mjesec dana. Dosad su bugarsku vladu iz seljačke stranke podupirali i komunisti.

Što se kaže kapmu mi nabraze, svoje bistrice odjedno, kao rusa što je u toj čas kapala po vodu.

Nje se više ni vrućin u kuću, da ne vidi sija, nego se mirno spavaću i nakakvo u plufu. Odnosi se, da ga ubije i daleko negdje u polju ukolje.

«Kada je koracno od ljudi i zalosti, a srce kaže da mu nije mlađn od očinske tuđe. O biljebo, biljebo... Saptano je sam sa sobom, na što me nagoniš, što od mene činiš?..»

«Paziti je i opet dalje, stao zagledao se u ono. Što je tako sretano sjelo na plavome nebu? — mislio se svijetlo, i rekao».

«Smeće ti istovano, kravić mađ kredativcima, setraće mađ sretnicima, kravić mi, ima li jidje vješititi tako nesrećna oka, kakav sam ja? — tako skrenu ravno u polje i tamno, gdje u mlakope evale i mirisale trećine, ne računajući i nagimimim mjestu, stado dje koptu za sija».

Kopaju je i kopaju, poljaku, platući. Zvala je mirisala, puna sokova i trava, plude, profjetna, vlažna zemlja, koja je naskopirala da padne i zatrpata sija. Sunce je moglo zaplakana oca, kako sinu svome kopaću grob, pa je i samo nekako na čes potamnelo od luge čovjekove.

«On se kopao i kopao, pa opet prestajao i čekao se namo zamisliti. Ali kad mu se odjedno zamislila u glavi sve zavrijelo i on dođe, da pomogni na ovdake nema, tad je natrno

ilanove svnie, uzem motiku i dalje kopao. Zemlja se sipala s lopate, grude su se veselo raspivala zrakom i onda se runile gomilom, sve i lopanom.

Tad nadjednom — stado: — Čudan je zvuk, čeha njegova lopata u zemlji. Jedan je zamahnulj nož i opet zavozni nesto po njemu. Zamahnulj i trećaj put, da vidi, vara li se, a ono zvuk još lepši. Tad se pridigu, da vidi, što je; i to iz zemlje vira nešto, predmet neki, koji nije tačno razabirao. Klekne i sledet pristima odgrtati zemlju, a to izviru posuda, čitav, čitav je pokrivač bila zasuta mlađom, lijep. Odgrne i gotovo se ukolje od čuda: posuda je bila puna zlatnoga novca. Lijeplj, žuti zlatnika, što su zvečkali sve jedan u drugu, kao mali, mali zlatni zvončići.

Sretan i presretan baci se na zemlju i stado je fubiti, tu crnu i vlačnu površinu zemlji, koja mu se pomnuta u nevolać crnoj i očuvala mu ruke od krvi sinovske i od žrtve grozne, što u je imao da prinese oca svome.

Zadovoljan otrči kući. Cim je taj krepostan čovjek sa zlatnicima došao pod krov svoj, umalila je pred njim ona krežbana bijeda, što se tako udomila u njegovu oštedu i bogdava. U njegovu čudu pred čovjekom, koji je tako izvrsno prvo zapovijest japarsku: postuj raditelje!

Od sironaha bude bogdavaš.

Zdenka Marković.

kukaca, kod jabuke mogla bi biti krvava us, koju moramo da odstranimo odnosno nastimo. Gnušenica se gnjezila poburu i spaku. Krvava us umištao, ako zarazna njesta tarom ostrom kecom ili krpom, koju umištao u posebno za prirednu tekućinu. Takve tekućine bile su 10% dendrin, 3% tobačnog ekstrakta, rasulipina sapuna i petroleja. Ova se posljednja rastopila pri 40°C. Ako se u litri vode skula 15 kg sapuna i polju zatim sa 15 kg petroleja, napokon se sve to zajedno smjesa sa 10 litara vode. Umišti treba krvav us i na samom korijenu, jer se upravo ovdje najviše ležja. Zatim treba slablje malko odmahnuti. Ako su uslijed zaraze krvavi usi nastale rane, treba da ih možemo izmješati i čepirnim voskom nazvanom. Malh i liježe, koji se nalaze na debla i debelim granama ostruži zajedno sa starom korom te sve zajedno spaliti. — Ne smijemo pak da zaboravimo, da rane, koje su nastale kod oštećenja slabija, najvažnije katranom ili karbolom. Ako teže nemamo, zamijena koru, koju si priredimo od jednakih dijelova govete blata, lovacu i vapna. Sapljine, koje kadkad nalaze na starijima stablima zalizmo tenentim betonom ili pokrivo od čestica, da ne uvidje voda. Kod oštećenja slabija treba osotiti se prišti na plodne stranice, da ih se ne oduči ili čak odreže, kako to mnogi čine iz običaja ili nevolje. Napokon treba zemlju, oko tla oštećenih stabalaca da okopamo. Ako je isječena (pogotno se to po slabom razvijtu mladića na slabalca), da pogotno sa budi si kojim gnojem. Osim slatke gnoj i mješavice (komposti) možemo da upotrebimo i uružnjak žli i gnojnice. No o tome biće još govora drugom prigodom.

Iz slavenskog svijeta. Stari Slaveni.

Stari Slaveni, kao pogani, bili su iskreni, bezazleni, dobrotvorni, u životu prosti. Domaći njihov život je bio patrijarhalni, a obitelji bile su glavaram i vladavcem u kući u zadrugi. Slavenske su žene čuvale čistoću i vjernost kao najveću krijepest krasnoga spola.

Stari Slaveni bavili su se poljodjelstvom i marvinstvom. Slavenska je miroljubivost i gostoljubivost poznata svemu starom i novom svijetu; njihova vrata nisu bila zatvorena ni tudincima.

Bez pjesme i plesu nisu mogli ništa započeti, ništa svršiti. Stari Slaveni svoju slavu i svoju sramotu, radost i tuđu, slobodu i roslivo. On je volio tamburu, negoli bejnu trublju. Racije se služio plugom, nego li motkom i novom.

Usprikoj ovoj miroljubivosti stari su Slaveni bili hrabri, ali slovili su ne samo tlesne hrabrosti i umoga vojevanja, već također s čovječanstva i velikodušnosti prema pobjeđenim neprijateljima. U njih nije bilo roslstva, soznanstva, kvošta i tih naroda.

Takvim načinom živjeli su poznati Slaveni već u svom domaćem životu, no oni su bili maleni u životu javnom, državom. Nisu znali urediti narodnu silu i utemeljiti moćnu zajedničku državu, već su živili rascjepkani na razna plemena ili općine pod vladom starešnih i nasljedica toga te bita — nesloga, slabost i tuđe gospodarstvo.

Politički pregled

Ruhrsko pitanje ili francusko-njemački konflikt još uvijek stoji neriješen. Prilog se je tjedna činila, da će se taj spor mirno riješiti. Nijemci su davali cijelom svijetu razumjeti, da bi se rado počeli pogoditi sa Francuzima. No pošto su oni preponosni, ne će da ponude Francuzima prvi mirovni sastanak. Obratili su se na Ameriku, da ona posreduje u tom smislu, ali uzalud. Kasnije su to htjeli da postignu preko Mussolinija. I doista: Mussolini je pokazao dosta dobru volju, da posreduje. Ali netom su se pojavili prvi znaci zore, najedampit je uđario grom i nebo se ponovno nablčilo. U Essenu je ponovno došlo do teških borbi i krvoprolića među njemačkim radnicima i francuskim vojnicima. Francuzi su htjeli da zaposjedu Kruppove Ivornice, što je njemačko radništvo nije htjelo da dopući. Nijemci su bacili na Francuze kamene da uglen, ispuštili vlakove da odiare protiv francuske vojske itd. Francuzi pak su na to počeli iz strojnih pušaka strijeljati na Nijemce, uslijed česa je ostalo 11 mrtvih i 35 ranjenih radnika. Taj događaj je izazvao po cijeloj Njemačkoj veliko negodovanje i želju za odmazdu. U njemačkoj se drže ve-like protese skupštine, na kojima pozivaju vladu da apsolutno ne smije stupiti u nikakve pregovore s Francuzima. Kako vidimo, i u ruhrskom pitanju vrijedi naša poslovica, koja kaže: — Pritisnuto jače, sve to više skače!

Iz Bugarske. U Sofiji je izrečena na Veliki Petak presuda optuženima iz Ruzice savljive vlade, Osuđeni su na doživotnu robiju Radoslavov, Trnov, Petkov i Popov. Ostali su osuđeni na 10 do 15 godina. Svi osuđeni za uvijek su lišeni svih građanskih prava.

U Mađarskoj se opaža u zadnje vrijeme velika promjena. Mađarska vlada uviđa, da ovakvo ne ide dalje. Zato se je u posljednje vrijeme obratila na nekoliko mjesta u inozemstvu nastojeći, da dobije ovceho znanj, koji bi joj omogućilo, da bar do neke svodi svoje ratne klimave finacije, ali gotovo sigurno je dobila isti odgovor, da joj se ne može dati nikakav zajam, jer ni njzin unutarnji politički položaj

kao ni njzini odnosi prema drugim državama nisu posebe konsolidovani. Narocito se pod tim misli odnos Mađarske prema Jugoslaviji i ostalim državama Male Antante. Budući da doskora čekaju Mađarsku novi potrazi baš na finansičkom području zbog šiore odbijanja u reparacionom pitanju, to je Mađarska uveličanoj vanjski politici prema državama Male Antante. Ministar predsjednik gđ Bethlen već daje jedina izjava, u kojoj najgošta pokazuje Mađarske za zbliženje s Malom Antantom. Tako je on već prela porednaka pokoraj, da pripravi teren u Beču za jedan poset. Budući da Besada nije otišla u Beču, otišla je u Budapeštu. Čehoslovačka vlada nije zavela nikakvo stanovite premo, tim izjavama mađarske vlade. Ako čehoslovačka vlada dobije očišćenje ponudu sa strane Mađarske, stupit će u nabje i kontakt sa Beogradom i Bukareštom, da onda odrediti stvarno sticje Male Antante.

U Austriji je izradila vlada zakonski nacrt, po kojem se imaju dodavati poslovi tzv. narodne obrane podvici i ministarstvu unutarnjih poslova, da dovedu vojna po svome raspoloživ, i za uzdržavanje reda i mira bit će organizovana nekakva sigurnosna straža, koja će se pridružiti žandarmeriji. Vlada nihi ne ali načeti stvarati velike izdatke i ujedno pridobiti simpatije u Savezu naroda. Osim toga, ja na to sli i jedan međunarodni zaključak, koji je bio sklopljen u Zenevi. Njemački su nacioni htjeli protiv tog nacrtu, jer oni drže, da bi njemačka Austrija morala uvijek imati na raspolu dobro organizovanu vojsku. No vlada će sigurno procesti svei nacrt točno onako, kako je već odhčila.

Razne vijesti

Domaće novosti.

Črešan Neke! Čimni prijateljima, prijateljima i u narodu naša tražimo naše žene!

Poznanja u administraciji. — Hecavice Pajević i Terzić. **Pogreb učitelja Licula.** Kako je javljamo na drugom mjestu, na Uskrsu je umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Kako školske vlasti uvažavaju molbe za hrvatske škole. Pise nam prijatelj iz Grimalde. Do same talijanske okupacije imali smo hrvatsku školu. Gim smo izgubili učitelja, naša se škola odmah zatvorila. Pitali smo odmah drugoga učitelja, ali uzalud. Tako je naša škola i nadalje ostala zatvorena, a djeca bez nauka. Jasno je, da nam pogled na budućnost nije dozvoljavao a da ne molimo i nadalje za otvorenje škole. Jednog dana išli smo u brojnoj deputaciji ne koparski komesarijat i predložili svoj zahtjev. G. komesarir smo spomenuli, da je Grimalda jedno izmedju najčestih sela u Istri, koje bneće da ima hrvatsku školu i hrvatskog učitelja. Obećalo nam se, da će kao naša molba biti uslišana, išli smo zadovoljno kući. No to naše zadovoljstvo je trajalo vrlo malo vremena. U jednom od takih dana pisale su nam školske oblasti samo za učitelja jednog dalmatinskog Talijana, koji, nekoprem pozna dobro hrvatski jezik, podučava našu djecu samo u talijanski jezik. Djeca su silno razočarana pa idu vrlo teškim srecem u školu. Drugi pak radi ostau kod kuće, nego da polaze školu. Reditelji pak su silno ogorčeni i ne mogu da razumiju taj sab. Učitelji pak nosi teši time, da nam je svako jadikovanje uzaludno jer da Grimalda ne će više nikada dobiti ni hrvatskog učitelja ni hrvatske škole. — To, liko znanja radi, a inače bez komentara.

Kako Jugoslavija proganja talijanske narocne manjine u Dalmaciji. U isto vrijeme, kad se zatvaraju naše škole u Istri jugoslovenska vlada otvara Talijanima u Dalmaciji njihove škole bez ikakva prisilje. Tako se je i ovih dana otvorila u Splitu jedna privatna osnovna škola za djecu talijanskih podanika. U školu je upisano 80 djece. — Pa još pišu talijanske nacivne, da u Jugoslaviji nema slobode!... Sretini bismo bili, kad bi talijanska vlada sa nama postupala onako, kako jugoslovenska s Talijanima u Dalmaciji.

Svega po malo

Bozžični brozovani promet. Udružene druze (u Americi) veže s Evropom 5 bozžičnih pruga i 15 podanorskih kabela. Izdvojiv da je Njemačkom ratom izgubila sve kabele to je upućena gotovo isključivo na bozžični promet i tone stoji na prvom mjestu. Na različitim tačkama morskoga puta ima već mnogo radioštacija, tako na Splitzbergu, na Gronanovici, do Oba i Jadrana u Sibiriji. Pe su stancie u sjevernom polarnom području već često puta dobra pošta žilve trgovacim i lovačkim ekspedicijama, kao i za poricanje vremena.

Bivša carica Zita dobila dvorac na dar. U zadnje se vrijeme kupio po cijeloj Španjolskoj novac za bivšu caricu Zitu. Od sakupljenog novca kupili su joj Španolci jedan lijepi dvorac, a vele da su sam kralj i ostalo plemstvo španjolski također mnogo novca za taj dvorac.

Talijanska umjetnost u Argentini. Argentinska vlada razvela je talijanske umjetnike, a Buenos Airesu prirede ovoga ljeta izložbu talijanske umjetnosti.

Erpija dar španjolskoj kraljici. Papa je odlučio, da pošalje španjolskoj kraljici zlatnu krunu.

Bezposlene primajice (babice). Danas se sve strane opaža i, uz depulacivna (mzavodjenje) žrtvovanja. Uslijed opće gospodarske krize je ljudski zlo, po se sve manje njih ženi i ne će imati djece, kojih bi bilo još gore. Tako naša vojna Bečana i zato je ondje 1300 primajica ili babica, kojima prijeti potpun bezposlica radi opadanja poroda. One su pošte, ali vlade da se potuže radi rastiće bezposlice i nlibovine zanatu. Vladi im je obećala, da će sve bezposlene babice primati državni otporom.

Okupanje stare rimske kurije. Javljuju iz Beča, da je talijanska vlada kupila crkvu sv. Petri, koja se nalazi na mjestu, gdje je u Rimu doba bila palaca senata. U toj crkvi, da se palaca izgorjela, g. 53. prije Krista, pa ju je naprije obnovio Cezar, zatim August. Do-

mnici i Dioklecijan, dok je papa Honorije i nije pretvorio u crkvu sv. Hadrijana, koja je onda nenapravljena godine 1589. u zgradu, koja je danas. Sada će talijanska vlada poduzeti na tome mjestu ispuštanje, pa će, ako bude potrebno i razoriti crkvu, jer se vidi, da će ta vlada razvela je talijanske umjetnike, a historiju rimskoga naroda.

Međunarodna organizacija štampe. I misle se vršiti u Parizu konferencija, koju ima za zadatu, da ponovno organizira i unosi internacionalne del Associationes des Presses, koju je u radi propala a čiji je sedištem u Parizu. Međutim se sada radi ovaio u Belgiji, gresu roslonske štampe, jer ovdje ima 144 štampara, da sa istim stolom, ali zaostim i svjetske štampe.

Zimski komarci. Zima ima i svoje komarce, koji se za mrazova poivaje i čine najprijetljiviji komarac i mušica svagdje, gde ima mrazu i mogućnosti za stvor različitih vrsta ljudi obično misle, da je to mušica zimski komarac, ali to je mušica zimski komarac. Mušica to je poše duga crna životinja, koja ne živi u toplim i nekim su osobinama i razlikuje se od drugih poše, tačno razlikovati od drugih komaraca.

Odgovorni urednik: IVAN MARJIC, Ulica 11. Izdavači: Dr. SILOVAN HRVATA I IVAN ŠTAMAR. Tisak: TISKARA „JEDINOST“ u PESTI.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima, da je na dan Uskrsu umro u Roču jedan izmedju najboljih naših narodnih učitelja je. Gašo Licul. Pokojnik je bio evrše karakter i dobar Jugosloven, kojega su rješle sve vrline. Zato ga je svatko štovao i vrlilo. To nam je najbolje pokazao njegov prerani spoved, koji se obavio predšer. Roča u doživjelo veličanstvenog spaveda. Ogromna masa naroda ga je ispratila do hladna groba. Na grobu se je oprosto od pokojnika jedan njegov kolega. Potamje u narednom broju našeg lista.

Tužnim srecem javljamo svojim prijateljima i znancima